

№ 3 (18) Вересень

2016-2017 н.р.

Журнал Технічного ліцею Шевченківського району м. Києва

ПУЛЬС ЛІЦЕЮ

ДОРОГА

СМЕРТІ

Німецька армія окупувала Київ 19 вересня і з наступного дня спеціальні підрозділи СС почали підготовку виконання наказу Гітлера

стріляно 33 771 чоловік. Наступні розстріли євреїв відбулись 1, 2, 8 і 11 жовтня 1941 року.

Досі серед дослідників немає

про знищення усіх євреїв і радянських офіційних осіб. Перший розстріл відбувся 27 вересня — були знищені 752 пацієнта психіатричної лікарні ім. Івана Павлова, яка знаходилась поблизу Бабиного Яру. Цього ж дня німецьким комендантом міста було видано наказ усім євреям разом з речами з'явитись 29 вересня з документами і цінними речами в збірний пункт біля Бабиного Яру для евакуації.

Зранку **29 вересня** понад 30 тисяч євреїв прибули на північну околицю Києва невеликими групами. Їх розстрілювали по 30-40 чоловік і скидали в рив. Після того як він наповнювався 2-3 рядами тіл, мертвих присипали землею. За два дні у Бабиному Яру зондеркомандою 4а під командуванням штандартенфюрера Пауля Блобеля і за підтримки двох підрозділів полку поліції «Південь» було роз-

єдиної думки, чому саме Бабин Яр став головним місцем масових розстрілів. У перші дні окупації він був лише одним із таких місць. Наприклад, німці розстрілювали людей у Голосіївському лісі.

Не пізніше 27 вересня 1941 року у верхів'ях Бабиного Яру починаються щоденні масові розстріли євреїв, військовополонених і мирних жителів. Формальним приводом до цього, за твердженнями самих нацистів, стали організовані відступаючими комуністами вибухи й пожежі в центрі Києва. Тоді на руїни перетворилися 940 будинків — три кілометри найгарніших вулиць, у тому числі й Хрещатик.

З 27 вересня на розстріл у Бабин Яр почали вивозити жінок із дітьми та юнаків до 16 років, а з інших таборів — виявлених політпрацівників, підпільників, співробітників НКВС. Екстермінацією київських євреїв займалася айнзацгрупа С (Einsatzgruppe C), що діяла на київському напрямку. Пок розстрілів випав на 29—30 вересня. Тоді цифра знищених сягає понад 55 тисяч. Але й після цього розстріли тривали (за припущеннями дослідників, до середини листопада 1941 року). На 9 листопада кількість жертв становила вже 57243. Людей гнали від Лук'янівської площі, й зрештою вони

опинялися на великому майданчику, у далекому кінці якого був спуск в основне русло яру. Людей роздягали наголо, гнали вниз, рівномірно розподіляли на великій ділянці Бабиного Яру, яка починалася від його верхніх відрогів і закінчувалася за нинішньою станцією метро «Дорогожичі», а потім розстрілювали. Одночасно три групи. Кожну на своїй ділянці.

Навесні 1942-го почав діяти Сирецький концтабір. Жертви з числа його ув'язнених також заповнювали Бабин Яр, ями в самому таборі й протитанковий рів поблизу табору. Починаючи з весни 1942 року, у Бабин Яр двічі на

тиждень починають привозити на розстріл ув'язнених із гестапівської в'язниці. На кінець вересня 1943-го основними жертвами Бабиного Яру стають комуністи, а також українські націоналісти, які не догодили німцям спробами відтворити українську державність. Наприклад, тут розстріляли Олену Телігу, українську поетку і члена Організації Українських Націоналістів (ОУН) фракції Андрія Мельника. У серпні 1943 року німці починають роботи з розкриття поховань і знищення трупів розстріляних відповідно до директиви з Берліна, тобто намагаються приховати сліди злочину. Після

спалення у спеціально побудованих печах рештки кісток дробили й разом із обгорілими могильними плитками та ґратками огорож розносили по більшій частині території Яру. Відкопували й спалювали трупи в'язні Сирецького концтабору, які працювали з кайданами на ногах. Жили ці в'язні в землянках у самому Бабиному Ярі. 28 вересня 1943 року ув'язнені склали останню піч для спалювання тіл. Розуміючи, що склали вони її для себе, в'язні зробили спробу втечі.

Протягом 1941-43 років у Бабиному Яру було розстріляно 621 члена Організації українських націоналістів, 100 матросів Дніпровського загону Пінської воєнної флотилії, знищено 5 циганських таборів. За оцінками, за три роки у Бабиному Яру було розстріляно від 70 000 до 200 000 чоловік. Крім того, у Сирецькому концтаборі, де утримувались колишні комуністичні активісти, підпільники і військовополонені, за роки війни загинуло більше 25 тисяч осіб. Коли почався відступ німецької армії з території СРСР, нацисти намагались сховати сліди злочинів - їм вдалось ексгумувати частину тіл і спалити їх, але залишилися числені свідки і криміналістичні докази розстрілів мирного населення Києва.

У повоєнний час пройшли судові процеси над винуватцями розстрілів у Бабиному Яру. Начальник айнзацгрупи Пауль Блобель був засуджений до страти, генерал-майор Курт Еберхард, який видав наказ про розстріл, помер, не дочекавшись вироку; генеральний комісар Києва Гельмут Квітцрау до відповідальності не притягувався і помер в 1999 році.

Видавець — Технічний ліцей Шевченківського району. Шеф редактор: О. Ілюшина. Редактор: М. Пецеля.
Фотокор: М. Прядко. Технічний редактор: Н. Кашпученко. Адреса: м. Київ, вул. Щусьва 20, каб. 211. Електронна пошта: puls-liceu@ukr.net